

1. Perspectief voor het landelijk gebied

Maastricht, juni '24

Perspectief voor het landelijk gebied

Blijvende prioriteit is nodig voor de grote uitdagingen waar het landelijk gebied van Limburg voor staat. De in gang gezette transitie vraagt de komende jaren majeure inzet van middelen en instrumenten om de landbouw te verduurzamen en toekomstperspectief te bieden, de natuur en waterkwaliteit te herstellen, stikstof- en broeikasgasemissies terug te dringen en verdroging en wateroverlast tegen te gaan.

Tegelijkertijd zetten wij ons in voor de leefbaarheid van het landelijk gebied en het behoud van het unieke Limburgse landschap. Extra aandacht willen wij de komende periode geven aan de kwaliteit van de Limburgse bodem en water. Aanvullend wordt in deze voorjaarsnota voorgesteld 2 miljoen euro beschikbaar te stellen voor initiatieven op het gebied van natuur en landschap die het bereiken van de hierbij gestelde doelen ondersteunen. Er is veel te doen, de urgentie is groot.

Met dit alles willen wij bijdragen aan perspectief voor het landelijk gebied, voldoen aan (inter)nationale verplichtingen en weer houdbare vergunningen verlenen voor nieuwe (economische) ontwikkelingen in Limburg.

Via het LPLG (Limburgs Programma Landelijk Gebied) worden de doelen en opgaven gebiedsgericht met onze partners uitgewerkt tot concrete maatregelen. Het Rijk dient ons hiertoe de randvoorwaarden in de vorm van langjarige middelen en instrumenten beschikbaar te stellen. Om beleid en praktijk bij elkaar te brengen is tegelijkertijd inzicht nodig in wat er op het erf en in de gebieden speelt. De transitie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk, Provincie en regionale partners.

Wij willen nu aan de slag met de verduurzaming van de landbouw, onder meer via het Blijversfonds, dat met eigen Provinciale middelen wordt ontwikkeld (zie programma 3 Werken aan een toekomstbestendige economie). We zetten in op agrarisch natuurbeheer, de legalisatie van de PAS-melders en een extra impuls op natuur-, landschap- en waterherstel.

Via het programma WRL (Waterveiligheid en Ruimte Limburg) werkt de Provincie samen met het Waterschap Limburg en de Limburgse gemeenten aan een klimaatrobuust watersysteem dat bestand is tegen weersextremen. Door middel van aanpassingen in het watersysteem en in de ruimtelijke ordening is het mogelijk om de kans op overstromingen, zoals wij die in de zomer van 2021 hebben ervaren, te verkleinen.

In het Beleidskader Perspectief voor het Landelijk Gebied is de ambitie opgenomen om de bodemvitaliteit te vergroten. Hiervoor is een Masterplan gemaakt samen met de gemeenten (Afval Samenwerking Limburg) en het waterschap. Voor de uitvoering van dit masterplan is totaal € 2 miljoen beschikbaar vanuit de Programma reserve water en bodem.

Structuurwijzigingen in dit programma

Om de programmabegroting in lijn te brengen met de beleidskaders is de volgende structuurwijziging doorgevoerd:

- doel 1.2. Land- en tuinbouw en het daaraan gekoppelde product is verhuisd naar programma 3 Werken aan een toekomstbestendige economie, doel 3.5 Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw, product 3.5.1. Gezonde toekomst voor de land- en tuinbouw. Hiermee sluit de doelenboom van de (gewijzigde) begroting en het beleidskader op elkaar aan. Doel 1.2. is in de doelenboom niet langer zichtbaar;
- ook de bijhorende budgetten zijn verhuisd. Voor de totale begroting is dit een budgettaire neutrale operatie. In dit programma gaat het budget onder het oude doel 1.2. naar nul en wordt toegevoegd aan programma 3. Het oorspronkelijke doel zal echter in de financiële tabellen (wettelijk verplicht), in tegenstelling tot de geactualiseerde doelenboom, wel zichtbaar blijven

gedurende het dienstjaar 2024. Dit omdat de primitieve begroting op basis van deze structuur is vastgesteld. Op deze wijze blijven de financiën navolgbaar.

- onder doel 1.3. Water is een nieuw product 1.3.3. Bodemvitaliteit toegevoegd.

Maatschappelijke opgave

Door uitvoering van het beleidskader Perspectief voor het Landelijk Gebied 2024-2027 werken we aan de grote uitdaging waar het landelijk gebied van Limburg voor staat. De maatschappelijke opgave die daarbij leidend is, is als volgt geformuleerd:

- *Een vitaal landelijk gebied waarin de mens met een goed toekomstperspectief kan leven en werken en de natuur, de bodem en het water in goede staat zijn.*

Aan de hand van indicatoren maken we zichtbaar hoe het over de lange termijn (trendmatig) gesteld is met deze maatschappelijke opgave.

Indicator 1: De mens met een goed toekomstperspectief (*in ontwikkeling*).

Bron: Te ontwikkelen

Indicator 2: De indicatoren van water (i) (Zie doelstellingen 1.3. Water) (*in ontwikkeling*).

Bron: -

Indicator 3: De indicatoren van Limburgse bodem (ii) (Zie doelstellingen 1.3. Water) (*in ontwikkeling*).

Bron: -

Indicator 4: De indicatoren van biotopen en leefgebieden (iii) (Zie doelstellingen 1.1. Natuur en Landschap) (*in ontwikkeling*).

Bron: -

Onze beleidskaders

Het beleidskader Perspectief voor het Landelijk gebied voor de Statenperiode 2023-2027 is in voorbereiding en beoogd om vast te stellen op 24 mei aanstaande door uw Staten. Volgens de Financiële verordening 2023 blijven de vigerende beleidskaders van kracht zolang er geen nieuwe zijn vastgesteld. Het betreft de beleidskaders:

Provinciale omgevingsvisie
Provinciale omgevingsverordening
Provinciaal Waterprogramma 2022-2027
Natuurprogramma 2023-2030
Plan van aanpak invasieve exoten
Limburgse aanpak stikstofreductie en natuurverbetering
Nota Landschap verbindt Limburg

Wat willen we bereiken?

1.1. Natuur en landschap

Ten aanzien van Natuur en Landschap streven we deze statenperiode de volgende doelstellingen na:

- we hebben de kwaliteit van het Limburgse landschap versterkt, en daarmee ook de leefbaarheid van het landelijk gebied zowel voor de mens als de natuur;
- in 2027 is de bescherming van en de staat van instandhouding ten gunste van biotopen en leefgebieden van dieren en planten verbeterd;
- in 2027 is uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw in Limburg verminderd.

Wat merkt de Limburger ervan?

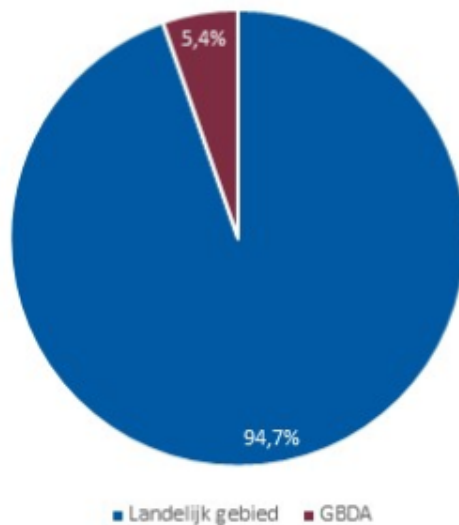
Indicatoren bij 'we hebben de kwaliteit van het Limburgse landschap versterkt, en daarmee ook de leefbaarheid van het landelijk gebied zowel voor de mens als de natuur'

Indicator 1: Percentage groenblauwe dooradering in Limburg.

Bron: Data beleidscluster

Percentage groenblauwe dooradering in Limburg

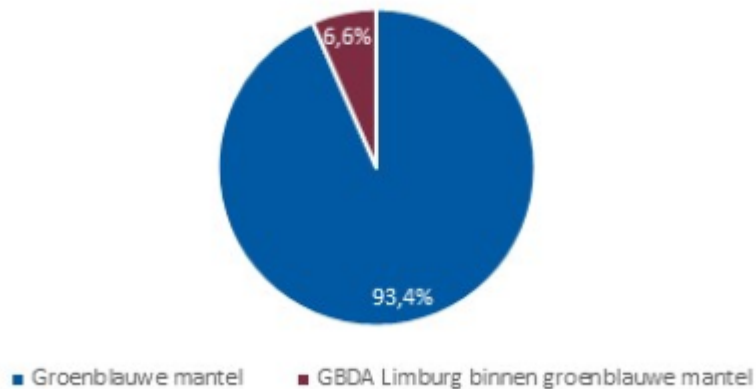
2024

Indicator 2: Percentage groenblauwe dooradering binnen de groenblauwe mantel in Limburg.

Bron: Data beleidscluster

Percentage groenblauwe dooradering binnen de groenblauwe mantel 2024

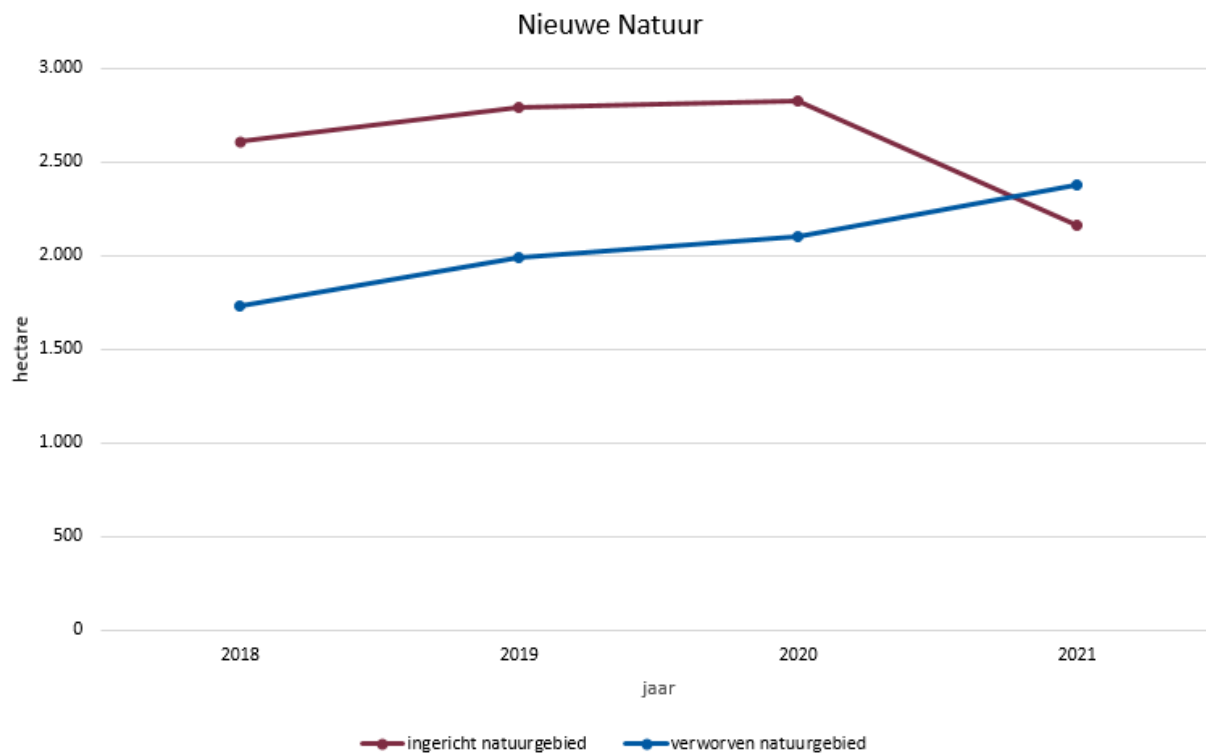

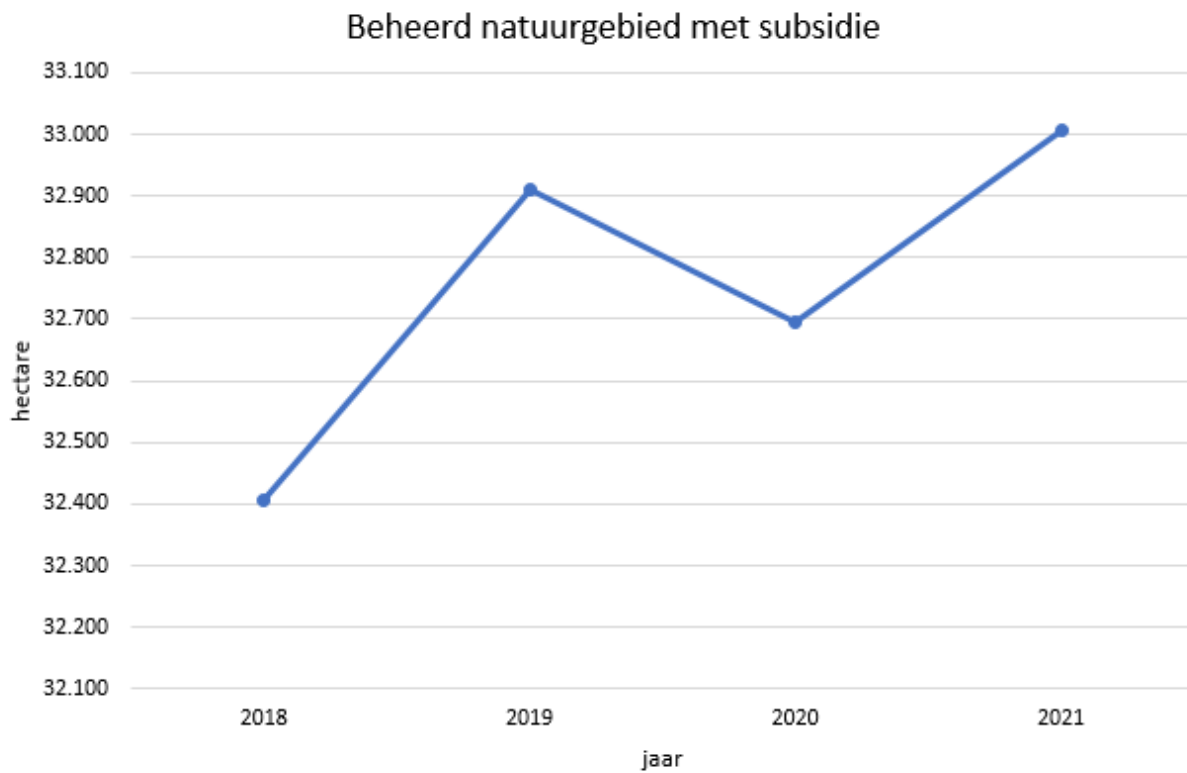
Indicatoren bij 'In 2027 is de bescherming van en de staat van instandhouding ten gunste van biotopen en leefgebieden van dieren en planten verbeterd'

Indicator 3: Trend van het gerealiseerde areaal NNN en ANLb in Limburg tussen 2023 en 2027.
Bron: Data beleidscluster

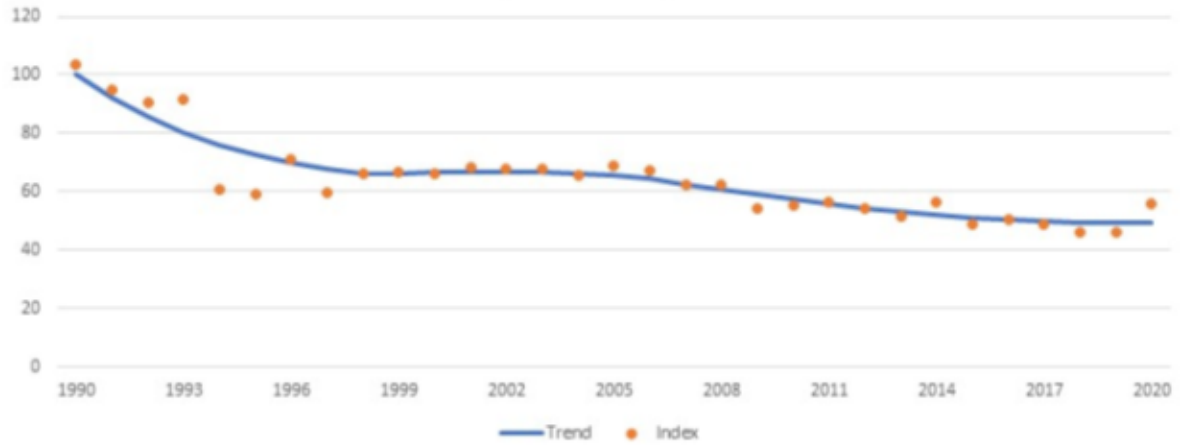
Indicator 4: Areaal nieuw ingerichte natuur (BBV)
Bron: Data beleidscluster

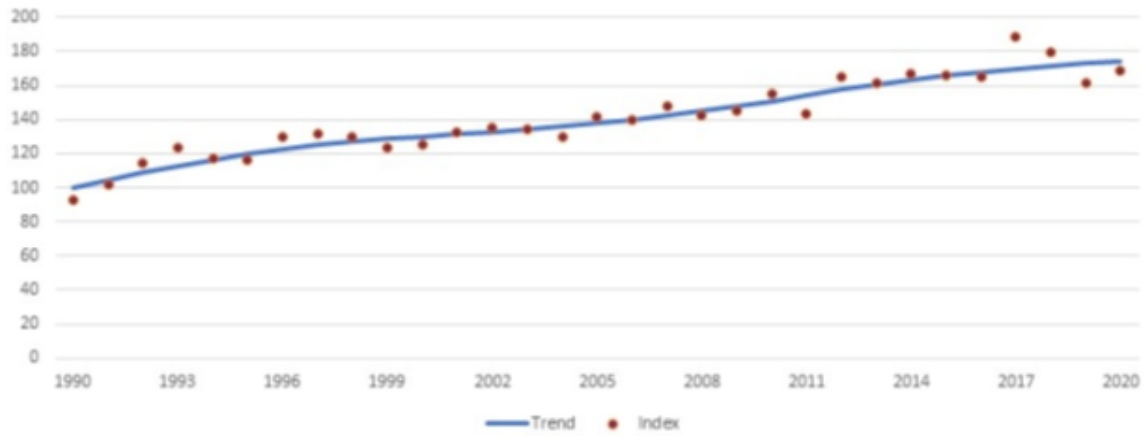
Indicator 5: Trends van het voorkomen van diersoorten en planten in Limburg (*deels in ontwikkeling*).
Bron: CBS

Trends faunasoorten Limburgse boerenlandvogels
NEM, (Sovon, CBS) 2021

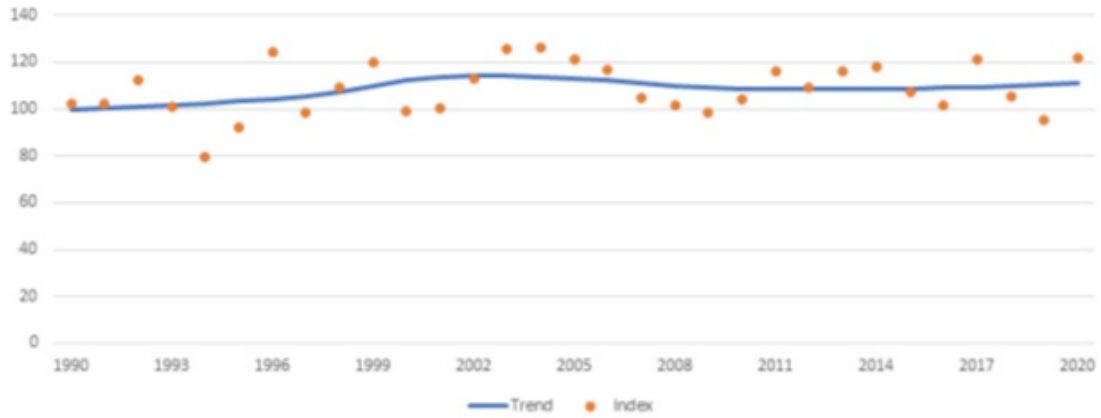
Sterke afname	Matige afname	Onzeker	Stabiel	Matige toename	Sterke toename
	Patrijs	Spreeuw	Graspieper	Grasmus	
	Roek	Kievit	Gele kwikstaart		
		Wulp	Geelgors		
			Torenvalk		
			Veldleeuwerik		

Trends faunasoorten Limburgse bosgebieden
NEM, (soortenorganisaties, CBS) 2021

Sterke afname	Matige afname	Onzeker	Stabiel	Matige toename	Sterke toename
Boswitje	Fluiter	Vuurgoudhaan	Grote lijster	Boomkruiper	Boomklever
	Matkop	Grauwe vliegenvanger	Wielewaal	Vink	Goudvink
		Glanskop	Kleine bontspecht	Buizerd	Appelvink
		Havik	Rosse woelmuis	Groene specht	Kleine ijsvogelvlinder
		Sperwer	Bont dikkopje	Grote bonte specht	
		Bosuil		Franjestaart	
		Zwarte specht			
		Eekhoorn			
		Bruine eikenpage			

Trends faunasoorten Limburgse heidegebieden
NEM, (soortenorganisaties, CBS) 2021

Sterke afname	Matige afname	Onzeker	Stabiel	Matige toename	Sterke toename
Groentje	Levendbarende hagedis	Wulp	Boompieper	Roodborsttapuit	Spiegeldikkopje
Heideblauwtje		Tapuit	Graspieper	Grauwe Klauwier	
		Heivlinder	Boomleeuwerik	Nachtzwaluw	
			Zandhagedis		
			Gladde slang		

Trends faunasoorten Limburgse zoetwater- en moerasgebieden NEM, (soortenorganisaties, CBS) 2021

Sterke afname	Matige afname	Onzeker	Stabiel	Matige toename	Sterke toename
Vuursalamander	Geelbuikvuurpad	Kamsalamander	Vinpootsalamander	Alpenwatersalamander	Grauwe gans
Zwarte heidelibel	Rietgors	Sprinkhaanzanger	Kleine watersalamander	Boomkikker	Bever
Kolblei	Gewone pantserjuffer	Zomertaling	Vroedmeesterpad	Krakeend	
Pos	Lantaarntje	Slobeend	Gewone pad	Bosbeekjuffer	
Tiendoorlige stekelbaars	Vuurjuffer	Tafeleend	Rugstreeppad	Tengere pantserjuffer	
	Watersnuffel	Kuifeend	Heikikker	Blauwe breedscheenjuffer	
	Kanaaljuffer	Waterral	Bruine kikker	Kleine roodoogjuffer	
	Grote roodoogjuffer	Tangpantserjuffer	Blauwborst	Vroege glazenmaker	
	Koraaljuffer	Venglazenmaker	Bosrietzanger	Bruine korenbout	
	Beekrombout	Bandheidelibel	Kleine karekiet	Beekoeverlibel	
	Blauwe glazenmaker	Buidelmees	Wilde eend	Vuurlibel	
	Metaalglanslibel	Alver	Dodaars	Zwervende heidelibel	
	Viervlek	Kroeskarper	Fuut	Bloedrode heidelibel	
	Noordse witsnuitlibel		Weidebeekjuffer	Bittervoorn	
	Rivierdonderpad		Bruine winterjuffer	Serpeling	
	Giebel		Tengere grasjuffer		
	Aal		Azuurwaterjuffer		
	Driedoorlige stekelbaars		Variabele waterjuffer		
	Roofblei		Plasrombout		
	Bermpje		Glassnijder		
	Winde		Bruine glazenmaker		
	Zeelt		Paardenbijter		
	Snoekbaars		Grote keizerlibel		
			Smaragdlibel		
			Platbuik		
			Gewone oeverlibel		
			Bruinrode heidelibel		
			Steenrode heidelibel		
			Venwitsnuitlibel		
			Kopvoorn		
			Brasem		
			Snoek		
			Riviergrondel		
			Vetje		
			Baars		
			Blankvoorn		
			Ruisvoorn		
			Kleine modderkruiper		
			Karper		
			Watervleermuis		
			Meervleermuis		

1. Perspectief voor het landelijk gebied

Indicatoren bij 'n 2027 is uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw in Limburg verminderd'

Indicator 6: De daling van de ammoniakemissie in Limburg door de landbouw, afgezet tegen de reductieopgave van 3Kton tussen 2018 en 2030 (*in ontwikkeling*).

Bron: Te ontwikkelen

Indicator 7: De daling van de CO₂-eq emissie tegen de reductieopgave van 0,3 Mton tussen 2018 en 2030 (*in ontwikkeling*).

Bron: Te ontwikkelen

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1.1. Natuur, biodiversiteit en fauna

Omschrijving

Wij willen de biodiversiteit in Limburg in stand houden en waar mogelijk versterken. Vanuit onze wettelijke taken en gemaakte afspraken, zetten wij in op behoud en herstel van habitattypen en leefgebieden van planten en dieren. Om dit te bereiken realiseren en beheren wij een robuust Natuurnetwerk Limburg (NNL) van goede kwaliteit. Wij versterken het beheer van de Limburgse natuurgebieden kwalitatief en kwantitatief en wij verlenen subsidies die nodig zijn voor afwaardering, inrichting en (agrarisch) natuurbeheer.

Wij zorgen voor adequate beheerplannen voor de Limburgse N2000-gebieden en werken Natuurdoelanalyses uit naar concrete maatregelen. Wij concretiseren VHR-doelen buiten N2000 gebieden en inventariseren ecologische verbindingzones. Wij ondersteunen initiatieven die bijdragen aan VHR doelbereik en vergroting van het areaal en revitalisering van de Limburgse bossen. Wij ondersteunen bedreigde diersoorten actief en passief en zorgen voor behoud van beschermde natuurwaarden; wij stellen grenzen scherp van wat daarbij aan regionale inspanning verwacht kan worden.

Als bevoegd gezag, op grond van de Wet natuurbescherming (inmiddels Omgevingswet), verlenen wij ontheffingen en vergunningen, monitoren wij, houden wij toezicht en handhaven wij. Wij ontwikkelen instrumenten die adequate uitvoering mogelijk maken.

Het goed samenleven van mens en natuur verbeteren wij door versterking van het faunabeheer. Wij verlenen subsidies en opdrachten voor preventieve maatregelen om schade te voorkomen en voor het verwijderen van exoten.

Wij verbeteren inzicht in de staat van instandhouding van de natuur zodat middelen effectief kunnen worden ingezet (natuurmonitoring).

Als bevoegd gezag verlenen wij ontheffingen en vergunningen, monitoren wij, houden wij toezicht en handhaven wij. Wij ontwikkelen instrumenten die adequate uitvoering mogelijk maken.

Om te komen tot een natuurinclusieve samenleving leggen wij verbindingen met de aanpak van maatschappelijke opgaven, waaronder de natuurinclusieve isolatie van gebouwen met het oog op vleermuizen en vogels, zodat van hieruit ook wordt bijgedragen aan de realisatie van natuurdoelen. Zo stimuleren wij meervoudig doelbereik van de financiële middelen die voor deze opgaven beschikbaar zijn.

Kansen dienen zich aan op het gebied van leefbaarheid (leefbaarheidsfonds), klimaat en energie (pre-soortenmanagementplannen genoemd in het coalitieakkoord 'Elke Limburger telt'), de woonopgave, natuurinclusieve landbouw, landschapsonwikkeling en het LPLG (transitiefonds).

Rol Provincie: *bevoegd gezag, subsidient, partner, toetsers, procesmanager, ondersteuner*

Kwaliteit

Limburg beschikt over een rijke natuur. In 2027 is het natuurnetwerk gerealiseerd en dit wordt goed beheerd. Het netwerk biedt daarmee leefgebied aan gezonde populaties van dier- en plantensoorten. Door groenblauwe dooradering en agrarisch natuurbeheer leven er populaties en soorten die aan het agrarisch cultuurlandschap zijn verbonden. Het gebruik van de leefomgeving is dusdanig dat ook algemeen voorkomende soorten het goed doen. De natuur is voor iedereen goed beleefbaar. Het bosareaal is toegenomen. Limburgers houden rekening met de natuur en leven de natuurwetgeving na. Dierpopulaties zijn in evenwicht met de omgeving en veroorzaken geen onaanvaardbare schade aan andere belangen. Invasieve soorten bedreigen de Limburgse biodiversiteit niet.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

In 2024 wordt vanuit wettelijke taken en in aansluiting op maatschappelijke opgaven invulling gegeven aan behoud en herstel van de biodiversiteit, in een natuurinclusieve samenleving.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van product natuur, biodiversiteit en fauna wordt de begroting via deze voorjaarsnota als volgt bijgesteld:

verlaging van de lasten in 2024 met € 1,16 mln.

- verbijzondering budget voor N2000 onderzoeken € 3 mln. gefaseerd over 2 jaar. 2024 € 0,76 mln. 2025 € 2,24 mln. voor het verrichten van onderzoeken naar te treffen maatregelen voor een gunstige instandhouding van soorten en habitats. Dekking vanuit product 112 uitvoering maatregelen N2000 beheerplannen;
- inzet SPUK L29 monitoring € 0,13 mln. ten behoeve van het uitvoeren van de landelijke business case natuurmonitoring (VHR compleet) om de inzet van ambtelijke capaciteit te dekken;

- fasering van budget voor agrarisch natuurbeheer (ANLB) naar begrotingsjaar 2028, betreft restantmiddelen ANLB subsidiebeschikking 2016-2022 ter dekking van de jaarschijf 2028 € 2,17 mln. (GS-besluit 22-8-2023) ;
- structurele verhoging van de personele lasten € 0,12 mln. in 2024 en € 0,15 mln. in 2025 ev.

SPUK middelen worden budgettair neutraal (zowel voor de last, als voor de baat, opgenomen in de begroting).

de baten worden in 2024 verhoogd met € 0,13 mln.,

- dekking inzet SPUK L29 monitoring.

Geld (indicator)

1.1.2. Limburgs programma Landelijk Gebied

Omschrijving

Wij zetten in op een toekomstbestendig landelijk gebied waarmee wij de balans willen herstellen tussen de draagkracht van de natuur, bodem en water enerzijds en het economisch gebruik ervan anderzijds. In juni 2023 hebben wij een concept van het Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG) vastgesteld. Hierin zijn de doelen en opgaven voor het landelijk gebied gebiedsgericht met onze partners uitgewerkt tot maatregelen. Het Rijk dient ons voor de uitvoering daarvan de randvoorwaarden in de vorm van langjarige middelen en instrumenten beschikbaar te stellen. Tegelijkertijd is inzicht nodig in wat er op het erf en het platteland speelt. Een toekomstbestendig landelijk gebied is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk, provincie en regionale partners.

In 2024 gaan wij het concept LPLG (waarin aangegeven is dat wij regie voeren op de gebiedsgerichte aanpak voor de 10 NPLG-doelen en de 4 toegevoegde provinciale doelen) doorontwikkelen naar een voorontwerp LPLG, nu voorzien voor het 3e kwartaal van 2024. Dit doen wij onder meer via een PlanMER-traject en gebaseerd op adviezen van onder andere de Ecologische Autoriteit. Daarnaast gaan wij ook buiten (gebiedsgericht) aan de slag. Door middel van uitvoering van maatregelpakketten, het stimuleren van de aanpak piekbelasting en de inzet van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid gaan wij aan de slag met de verduurzaming van de landbouw en een extra impuls op natuur- en waterherstel.

Dit in aanvulling op alles wat wij regulier al doen en voortzetten met reeds gecommitteerde middelen, zoals de uitvoering van Natuurprogramma, waaronder de realisatie van het natuurnetwerk in Limburg (de Ontwikkelopgave), het Landschapsprogramma en het Programma Water.

Deze activiteiten richten zich op de realisatie van opgaves in het landelijk gebied. Het gaat dan om natuurherstelmaatregelen (zowel uitbreiding van hectares als ook kwalitatieve maatregelen in de vorm van inrichting en (cyclisch) beheer en uitvoering van de bossenstrategie), het herstel van het hydrologische systeem om te kunnen voldoen aan KRW-normen en het terugdringen van stikstof-uitstoot ten behoeve van natuur. Ter uitvoering van de natuurherstelmaatregelen vertalen wij de uitkomsten van de opgestelde Natuurdoelanalyses in concrete maatregelen om hiermee middelen vanuit het Rijk te ontvangen en vervolgens de uitvoering hiervan te organiseren.

Dit alles in samenspraak en samenwerking met de partners in het landelijk gebied, Hierbij wordt gekozen

1. Perspectief voor het landelijk gebied

voor een gebiedsgerichte aanpak, vrijwillig en van onderop, waarbij lokaal wordt gekeken naar de (ruimtelijke) invulling. Daarbij streven wij naar ruimtelijk en financieel effectieve maatregelen met meervoudig doelbereik; middelen en ruimte zijn immers schaars.

Rol Provincie: subsidient, partner, toetsers, procesmanager

Kwaliteit

Via het Limburgs Programma Landelijk Gebied wordt in 2024 naar verwachting 100 hectare omgevormd naar natuur en zal er daarnaast 110 hectare provinciaal bezit als natuur worden ingericht. Dit ter completering van het Natuurnetwerk Limburg NNL (natuurpact 2013), waarbij in 2027 1270 ha natuur is ingericht en voor 990 ha nog functieverandering nodig is.

Daarnaast geven wij reeds uitvoering aan diverse SPUK's, waaronder de Quick Wins 2022, Maatregel Gerichte Aankoop (MGA) en ondersteuning van de Rijksaanpak rondom Piekbelasting.

Ook wordt de uitvoering van de zogenaamde maatregelpakketten (wanneer deze door het Rijk zijn goedgekeurd en voor financiering in aanmerking komen) opgestart, onder andere door het verlenen van subsidie. Daarnaast worden diverse aanvragen voor rijksmiddelen voorbereid, waaronder een aanvraag voor de tweede SPUK-programma Natuur, de Maatregel Gerichte bedrijfsbeëindiging (MGB) en de Regeling provinciale maatregelen PAS-melders (RpmP).

Kwaliteit (indicator)

Tijd

De transitie van het landelijk gebied is een proces dat loopt tot en met 2035.

De meest urgente doelen en opgaven zijn:

1. Het voorkomen van verslechtering van de natuur in N2000-gebieden (per direct);
2. Het realiseren van de ontwikkelopgave natuur (2027);
3. De kwaliteits- en kwantiteitsdoelen voor grond- en oppervlaktewater (2027).

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van product Limburgs programma landelijk gebied wordt de begroting via deze voorjaarsnota als volgt bijgesteld:

verlaging van de lasten in 2024 met € 1,49 mln.

- dekking voor product 1.1.1. verbijzondering budget voor N2000 onderzoeken -/- € 3 mln. vanuit uitvoering maatregelen N2000 beheerplannen;
- verschuiving van product landbouw naar programma 3 in de begroting en de hiermee verband houdende -/- € 10 mln. voor blijversfonds coalitieakkoord middelen;
- inzet SPUK L8 MGA aankoop piekbelasters € 13,65 mln. ten behoeve van de notariële aktes die dit jaar afgewikkeld worden, voor sloopkosten, vergoeding productierechten, zonnepanelen, afwaardering percelen en opstallen;
- cofinanciering GLB/NSP voor de openstelling van het subsidieplafond voor integrale gebiedsontwikkeling € 0,05 mln.; en voor 2025 € 2,24 mln. Dekking vanuit de stelpost GLB/NSP (voorjaarsnota 2022) binnen programma 9 Financiën en overhead;
- inzet SPUK L25 provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied t.b.v. coulance regeling aankoop piekbelasters € 0,22 mln. ;
- inzet SPUK L32 uitvoering aanpak piekbelasting € 0,45 mln. voor de jaren 2024 en 2025. De aanpak piekbelasting biedt de doelgroep extra mogelijkheden om versneld hun uitstoot van stikstof fors te reduceren. De betrokken agrarische ondernemers kunnen een beroep doen op ondersteuning van onder meer zaakbegeleiders van regionale uitvoeringsteams. ;
- structurele verhoging van de personele lasten € 0,12 mln. in 2024 en € 0,16 mln. in 2025 ev.

SPUK middelen worden budgettair neutraal (zowel voor de last, als voor de baat) opgenomen in de begroting.

de baten worden in 2024 verhoogd met € 14,33 mln.

- inzet SPUK L8 MGA t.b.v. aankoop piekbelasters € 13,65 mln.
- inzet SPUK L25 t.b.v. coulance regeling aankoop piekbelasters € 0,22 mln.
- inzet SPUK L32 uitvoering aanpak piekbelasting € 0,45 mln. voor de jaren 2024 en 2025.

Geld (indicator)

1.1.3. Landschap

Omschrijving

De kwaliteit van het landschap is voor de leefbaarheid – zowel voor de mens als voor planten en dieren – een belangrijke drager. Het Limburgse landschap is uniek voor Nederland, dat koesteren wij. Daarom zetten wij ons in – in samenhang met de andere opgaven – voor de versterking van het Limburgse landschap. Wij zien het liefst dat zoveel mogelijk mensen en organisaties hieraan meedoen, en dat zullen wij de komende jaren extra ondersteunen. Het Limburgse landschap is tenslotte van ons allemaal. Door het landschap te versterken verbeteren wij tegelijkertijd de basiskwaliteit natuur waardoor algemene soorten kunnen herstellen.

Wij richten ons op 5 resultaten uit het beleidskader landelijk gebied en daaraan gekoppeld 4 actielijnen die uitvoering gaan geven aan de verbetering van het landschap:

• *Mits hiertoe voldoende middelen door het rijk beschikbaar zijn gesteld, hebben we in 2027 met initiatieven van onderop een betekenisvolle bijdrage geleverd aan de toename van de groenblauwe dooradering in het landelijk gebied (gbda).*

Het rijk vraagt via het NPLG aan de provincies om tot 2030 de helft van de restopgave (d.w.z. de helft van

het gat tot 10%) te realiseren, en voor de prioritare gebieden de volledige 10% tot 2030. We zullen met deze ambitie aan de slag gaan, voor zover de randvoorwaarden voor realisatie ook beschikbaar zijn of worden gesteld. Meer specifiek benutten we hiervoor het ANLb, de subsidieregeling landschapselementen en voedselbossen, de propositie Heuvelland en de rijksmiddelen die beschikbaar komen in het kader van het LPLG. We zullen de gbda realisatie zoveel mogelijk combineren met de andere NPLG-opgaven (doelstapeling).

• *Door de uitvoering van onder meer LPLG, WRL en het Hoogwaterveiligheidsprogramma Maasvallei is de kwaliteit van het landschap verbeterd.*

De genoemde programma's veranderen het landschap, dus we zullen vanaf het begin van deze programma's heldere afspraken maken over de gewenste kwaliteit van het landschap als uitkomst, en dit gedurende elke planfase inclusief uitvoering en beheer. Hierbij zullen we gebruik maken van de methodiek van de Kwaliteits-estafette.

• *In 2027 is het Steunpunt Landschapsbeheer Limburg doorontwikkeld tot een centrale speler in de ondersteuning van vrijwillige landschapsinitiatieven. Tevens is het aantal inwoners (vrijwilligers, agrariërs, etc.) dat betrokken is bij beheer, onderhoud en kennisdeling over het landschap substantieel vergroot.*

Het Limburgs Landschap faciliteert het Steunpunt landschapsbeheer Limburg en heeft hiervoor een subsidie van ons ontvangen van € 1,2 mln. met een looptijd tot september 2025. In de tweede helft van 2024 (uiterlijk januari 2025) zal de provincie een nieuwe afweging maken over een (structurele) provinciale bijdrage aan het landschapsbeheer inclusief het Steunpunt.

Ook ondersteunen wij initiatieven en organisaties die gericht zijn op educatie over natuur en landschap, voor zowel kinderen als voor volwassenen. Een belangrijke speler in deze – naast organisaties zoals de Natuur- en Milieufederatie, de Stichting Limburgs Landschap en het Natuurhistorisch Genootschap die een exploitatiesubsidie krijgen - is IVN-Limburg. Natuureducatie is voor het IVN een kerntaak. Ook via de Nationale parken en Grensparken ondersteunen wij initiatieven die gericht zijn op educatie over natuur en landschap. IVN heeft hier bij de Nationale parken ook een belangrijke rol.

Vanuit het Europees programma LEADER stimuleren wij voor Zuid-Limburg en Weerterland initiatieven - van lokale gemeenschappen - die bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid op het platteland en hun leefomgeving. Daarbij spelen natuur, landschap en cultuurhistorie een belangrijke rol. Op 19 maart 2024 is de nieuwe LEADER regeling voor projecten voor beide gebieden geopend.

In en rond steden en dorpen zetten wij in op vergroening van de leefomgeving. Dit om hier recreatie en biodiversiteit te bevorderen en hittestress en wateroverlast te beperken. In samenwerking met gemeenten stimuleren wij initiatieven van inwoners en vrijwilligers in dit kader. Ook stimuleren wij de groene schoolpleinen. Wij zien deze vergroening als een van de maatregelen die wij financieren uit het Leefbaarheidsfonds om de leefbaarheid in wijken of kernen te bevorderen.

• *De nationale Parken en (grens)parken in Limburg hebben in verbinding met hun omgeving een aantoonbare substantiële bijdrage geleverd aan de bescherming, ontwikkeling en beleving van Limburgse natuur en landschap.*

De Nationale Parken de Groote Peel/ Peelvenen, Nationaal Park de Maasduinen en Nationaal Park de Meinweg werken met de omliggende gebieden aan een transitie. Het Rijk werkt, op basis van het nationale beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030 aan een ondersteuningsregeling voor 2024 en 2025-2030. Voor deze laatste periode zal de provincie voor ondersteuning gevraagd worden. De Nationale Parken hebben de provincie voor 2024 om cofinanciering gevraagd. Wij beoordelen onze bijdrage aan de Nationale parken op basis van ingediende plannen, de hoogte van de rijksbijdrage (multiplier) en hun meerwaarde voor de doelen van dit beleidskader.

Wij bevorderen de samenwerking ten behoeve van natuur, landschap en vrijetijdseconomie voor de grensoverschrijdende parken. Voor Maas-Swalm-Nette en Kempen~Broek kent onze ondersteuning een tijdspad tot en met 2026. Voor het Drielandenpark tot en met 2027 en voor het Grenzeloos Bocageland tot en met 2025.

Het Limburgse landschap is van ons allemaal. Het vertegenwoordigt een waarde op zich. Ook de niet-beschermde delen buiten de bestaande natuurgebieden moeten wij koesteren zodat ook toekomstige generaties nog kunnen genieten van alles wat Limburg te bieden heeft. Wij willen daarom meer mensen

betrekken bij de omgeving en boeren, natuurbeheerders, bedrijven en inwoners samen voor het landschap laten zorgen.

Kwaliteit

Limburg beschikt over een rijk en afwisselend landschap. In de langjarige transitieopgave van het landelijk gebied zetten wij in op het versterken van de landschappelijke (kern)kwaliteiten via de grote programma's zoals het LPLG. Dit veelal door het stapelen van doelen. De focus ligt hierbij op behoud, bevordering, beheer en beleving van het landschap. Dit onder andere door versterking van de groenblauwe dooradering en vergroting van het bosareaal. Wij leveren maatwerk en regelingen gericht op het stimuleren van initiatieven van vrijwilligers, agrariërs en andere inwoners die gericht zijn op het onderhouden en beheren van landschap en natuur. Via ondersteuning van de grensparken en Nationale parken versterken we de samenwerkingsprocessen gericht op versterking van de unieke kwaliteiten van de grensoverschrijdende Limburgse landschappen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

In 2024 staat de subsidieregeling landschapselementen en voedselbossen open, gericht op versterking van de groenblauwe dooradering. Wij ondersteunen de nieuwe periode van het EU-programma LEADER (Zuid-Limburg en Weerterland) die in 2024 is opengesteld. De transitie van het landelijk gebied is een proces dat loopt tot en met 2035. Vanuit de nationale en provinciale opgaven en tijdstermijnen rond natuur, water, landbouw en landschap worden in synergie met de grote programma's zoals het LPLG en WRL de Limburgse landschappelijke (kern)kwaliteiten versterkt.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van product Landschap wordt de begroting via deze voorjaarsnota als volgt bijgesteld:

verhoging van de lasten in 2024 met € 0,91 mln.

- cofinanciering GLB/NSP openstelling subsidieplafonds voor Leader Weerterland en Zuid Limburg € 0,92 mln; dekking vanuit de stelpost GLB/NSG (voorjaarsnota 2022) binnen programma 9 Financiën en overhead;
- subsidie aan het samenwerkingsverband Bocagelandschap 2024-2025 2 maal € 0,06 mln. , dekking vanuit de restantmiddelen van de Nota landschap verbindt Limburg (binnen dit product) (GS 23-4-2024);
- structurele verhoging van de personele lasten € 0,05 mln. in 2024 en € 0,06 mln. in 2025 ev.

1. Perspectief voor het landelijk gebied

Geld (indicator)

Wat willen we bereiken?

1.3. Water

De beken zijn schoon, lopen meanderend door het landschap, zijn ecologisch gezond en passeerbaar voor vissen. De beken kunnen omgaan met langere perioden van droogte en sterke neerslag. Er is weinig wateroverlast vanuit de beken en ze vallen zo weinig mogelijk droog. De natuur en de landbouwgebieden hebben een aanvaardbare last van droogte en er is voldoende grondwater van een goede kwaliteit voor drinkwater, voedselvoorziening, natuur en industrie.

Verder is de Maas veiliger tegen hoogwater en is de ruimtelijke kwaliteit langs de Maas op diverse plekken verbeterd.

Om het bovenstaande te bereiken streven we deze collegeperiode ten aanzien van Water de volgende doelstellingen na:

- in 2027 is er een duurzamer, robuuster en ecologisch gezonder watersysteem dat beter kan omgaan met wateroverlast en droogte en dat voorziet in voldoende water en verbeterde kwaliteit;
- in 2027 is de Limburgse bodem verbeterd.

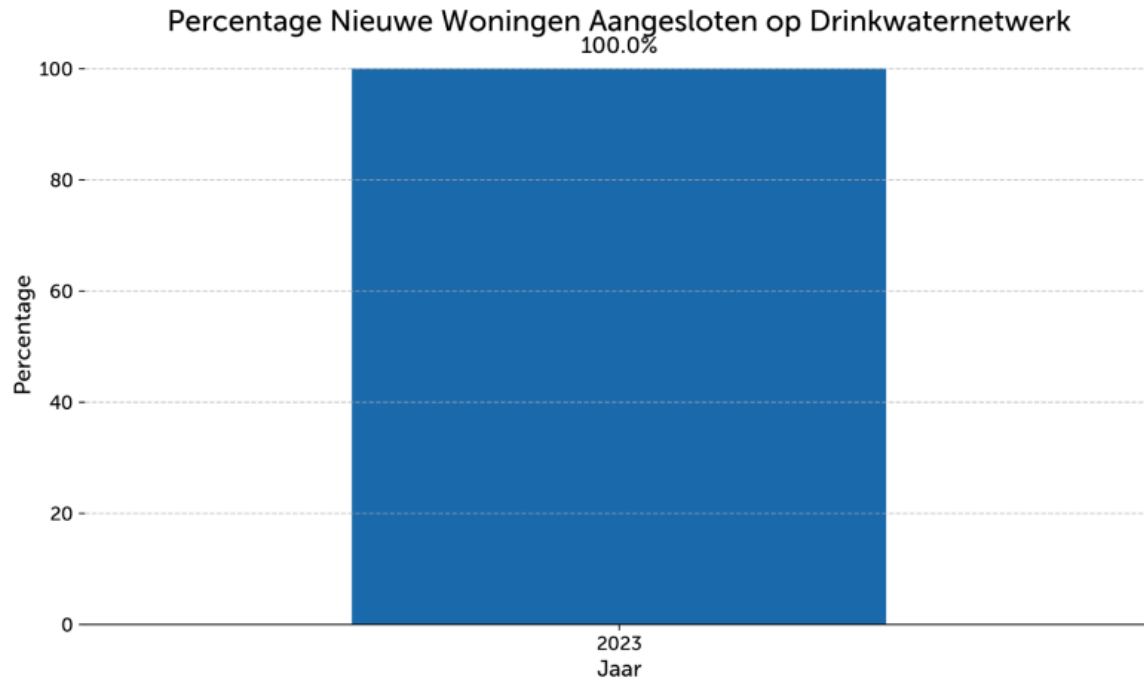
Wat merkt de Limburger ervan?

Indicatoren bij 'In 2027 is er een duurzamer, robuuster en ecologisch gezonder watersysteem dat beter kan omgaan met wateroverlast en droogte en dat voorziet in voldoende water en verbeterde kwaliteit'

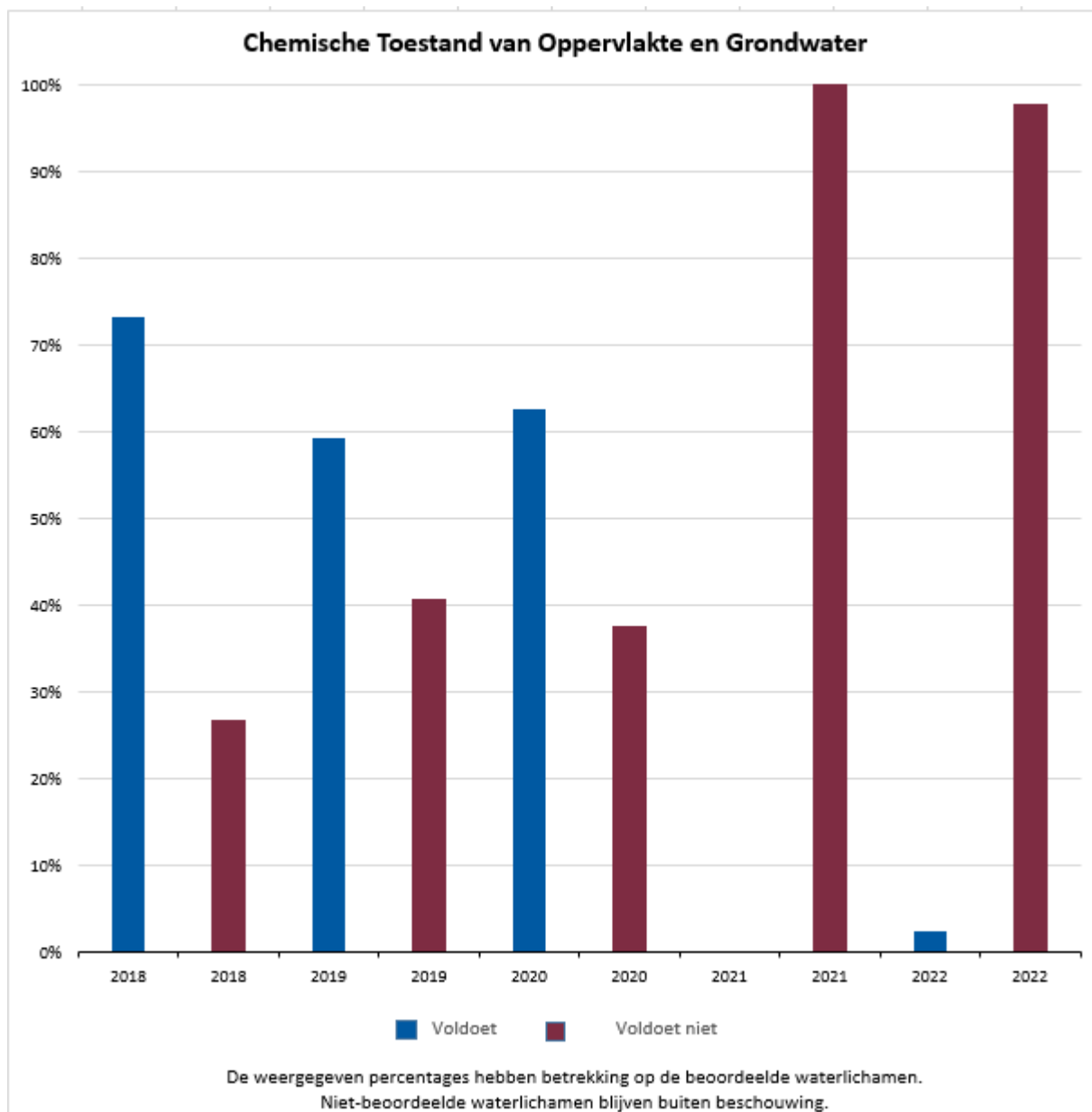
Indicator 1: Km beektrajecten of waterlichamen waar de ecologische doelen zijn behaald (*in ontwikkeling*).
Bron: Data beleidscluster

Indicator 2: Aantal ha of % verdroogde natuur (*in ontwikkeling*).
Bron: Data beleidscluster

Indicator 3: % of aantal nieuwe woningen aangesloten op drinkwaternetwerk.
Bron: Data beleidscluster

Indicator 4: Chemische toestand van oppervlaktewater en grondwater (BBV).
Bron: KRW

Indicatoren bij 'in 2027 is de Limburgse bodem verbeterd'

Indicator 5: Organisch stofgehalte meten: Mineral Associated Organic Matter (MAOM) in relatie tot Particulate Organic Matter (POM) (*in ontwikkeling*).

Bron: Te ontwikkelen

Indicator 6: N30-60-90 metingen: Deze meting geeft informatie over de stikstofniveaus in je bodem op verschillende dieptes (0-30 cm, 30-60 cm en 60-90 cm) (*in ontwikkeling*).

Bron: Te ontwikkelen

Indicator 7: Biologische activiteit meten a.d.h.v. fosfolipid fatty acids (fosfolipidenvetzuren, PFLA) (*in ontwikkeling*).

Bron: Te ontwikkelen

Wat gaan we daarvoor doen?

1.3.1. Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem

Omschrijving

Wij dragen zorg voor een meer klimaatbestendig watersysteem, dat kan omgaan met droogte en wateroverlast. Daarvoor geven wij samen met het Waterschap Limburg invulling en uitvoering aan het Provinciaal Waterprogramma 2022-2027. In 2027 is er een duurzamer, robuuster en ecologisch gezonder watersysteem dat beter kan omgaan met wateroverlast en droogte en dat voorziet in voldoende water en verbeterde waterkwaliteit. Met dit doel houden wij in de ruimtelijke inrichting zoveel mogelijk rekening.

Wij verbeteren de waterkwaliteit in onze beken en het grondwater om te voorzien in schoon en voldoende water voor natuur, landbouw, industrie en drinkwater, waarmee wij, binnen onze bevoegdheden, uitvoering geven aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). In Limburg worden maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren zoals de herinrichting van beken, het realiseren van vistrappen, verbetering van rioolwaterzuiveringsinstallaties en het verminderen van riooloverstorten voortgezet.

Wij hebben uitwerking gegeven aan het in het coalitieakkoord aangekondigde 'Aanvalsplan waterkwaliteit' dit hebben wij toegelicht aan de leden van de Statencommissie LEO en is onderdeel van het Beleidskader 'Perspectief voor het landelijk gebied. Dit beleidskader zal door PS worden vastgesteld op 24 mei 2024 . De Europese Kaderrichtlijn water vraagt van ons om uiterlijk in 2027 maatregelen te nemen om aan de waterkwaliteitsdoelen van deze richtlijn te voldoen. Wij zien dat met de huidige inzet het overall bereiken van deze doelen niet zal gaan lukken. Daarom is in het coalitieakkoord een Aanvalsplan waterkwaliteit aangekondigd, zodat wij een maximale inzet leveren om het bereiken van deze doelen dichterbij te brengen. Het aanvalsplan richt zich op die onderdelen waar wij als provincie het verschil kunnen maken of waar wij vanuit onze positie een relevante bijdrage kunnen leveren.

Wij zetten in op project- en procesondersteuning van gemeenten bij het tegengaan van riooloverstorten, ondersteuning van agrariërs in het toepassen van landbouwmethodes die tot minder uitspoeling leiden, het actualiseren van (lozings-)vergunningen van bedrijven, het afkoppelen van regenwater en het gebruik van het diepe grondwater van de Roerdalslenk. Na de (nationale) ex-ante evaluatie van de KRW zullen we deze evaluatie gebruiken om het Aanvalsplan Waterkwaliteit waar nodig bij te stellen.

Wij zorgen voor een goede en actuele bescherming van ons grondwater ten behoeve van het drinkwater en het industriewater voor menselijke consumptie (conserven, frisdrank, bier). Wij werken aan betere bescherming van het grondwater voor drinkwater en via verschillende programma's, waaronder het Limburgs programma Landelijk gebied (zie product 1.1.2), aan het verbeteren van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit, met name gericht op nutriënten en bestrijdingsmiddelen.

Wij zetten in op goede hydrologische omstandigheden voor onze Natura2000 gebieden die kwetsbaar zijn voor verdroging. Wij ondersteunen maatregelen om droogte tegen te gaan.

Wij komen de gemaakte afspraken van de Intentieovereenkomst Voldoende Zoetwater, gesloten op 17 november 2022 tijdens de Bestuurlijke klimaatadaptatietafel Limburg, na. Wij voeren een onderzoek uit naar de aanpak van droogte, om zicht te krijgen op de mogelijkheden om waterverbruik te besparen en om het water dat in natte periodes valt, vast te houden voor droge periodes. Zo zorgen wij dat zoveel mogelijk water beschikbaar blijft voor landbouw, industrie, natuur en de drinkwatervoorziening en leveren al deze sectoren een bijdrage aan de aanpak van de droogte. Wij streven er naar om met betrokken partijen een convenant af te sluiten en actualiseren de omgevingsverordening waarbij invulling wordt gegeven aan de motie 2810 Doelgerichte maatregelen waterkwaliteit.

Wij willen een goede en actuele bescherming van onze inwoners tegen wateroverlast en overstroming. Wij participeren in het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL) om de waterveiligheid voor de Limburgers te verbeteren. Maatregelen ter bevordering van de waterkwaliteit worden in balans gebracht met maatregelen ter beheersing van de waterkwantiteit. Wij maken met onze partners in de Euregio afspraken over inrichting en beheer van het watersysteem.

Rol Provincie: toetsers, ondersteuner, procesmanager, subsidient, partner, bevoegd gezag

Kwaliteit

Limburg beschikt over een natuurlijk, veerkrachtig en gezond watersysteem. De beken zijn schoon, lopen meanderend door het landschap, zijn ecologisch gezond en passeerbaar voor vissen. De beken kunnen omgaan met langere perioden van droogte en sterke neerslag. Er is weinig wateroverlast vanuit de beken en ze vallen zo weinig mogelijk droog. De natuur en de landbouwgebieden hebben een aanvaardbare last van droogte en er is voldoende grondwater van een goede kwaliteit voor drinkwater, voedselvoorziening, natuur en industrie.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

In 2024 ondersteunt de Provincie Limburg via eigen middelen en subsidie van het (Rijks) Deltafonds Hoge Zandgronden (DHZ) een gebiedsgerichte uitwerking, waarbij droogte in samenhang met andere doelen wordt aangepakt.

In 2024 wordt het waterveiliger maken van ons regionaal watersysteem in Limburg voortgezet via het Programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL). De provincie participeert samen met het Waterschap Limburg en de Limburgse gemeenten in dit programma.

In 2024 ondersteunen wij de 4 Limburgse (gemeentelijke) waterregio's met het uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van product Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem wordt de begroting via deze voorjaarsnota als volgt bijgesteld:

verhoging van de lasten in 2024 met € 28,89 mln.

- inzet SPUK E87 DHZ in subsidieregelingen € 19,90 mln. in 2024 en € 6,31 mln. in 2025, inclusief € 6 mln. provinciale cofinanciering waarvan € 4,56 mln. in 2024 en € 1,44 mln. in 2025. Tijdelijke regeling stimuleren van maatregelen tweede fase Deltaprogramma Zoetwater, Deltaplan Hoge Zandgronden Zuid: 'Weerbaar tegen watertekort';
- inzet SPUK L31 Uitvoering bestuursovereenkomst nitraat 2023 van € 0,80 mln. , tbv subsidieverlening LLtB. Sinds 2017 wordt in de 34 meest kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden van Nederland gewerkt aan het reduceren van de nitraatuitspoeling uit agrarische bronnen door het aanpassen van de agrarische bedrijfsvoering in het kader van de bestuursovereenkomst 'Aanvullende aanpak nitraatuitspoeling uit agrarische bedrijfsvoering in specifieke grondwater-beschermingsgebieden'.;
- inzet SPUK E102 Beekdalen zijrivieren Maas € 12,73 mln. Met deze uitkering wordt een impuls gegeven aan het water robuust maken van het regionaal watersysteem in Limburg. De beekdalen van de zijrivieren van de Maas in Limburg worden weerbaarder gemaakt tegen extreme neerslag zodat schade en ontwrichting door overstroming van het regionale watersysteem wordt verminderd en/of voorkomen;
- raming subsidie risk-factory dekking door aanwending van de reserve waterveiligheid en bodem van € 1,00 mln. ;
- vaststelling en uitvoering aanvalsplan waterkwaliteit € 0,40 mln. voor 2024 en € 1,60 mln. voor 2025 dekking door aanwending van de programmareserve water en bodem ;
- structurele verhoging van de personele lasten € 0,06 mln. in 2024 en € 0,08 mln. in 2025 ev.

SPUK middelen worden budgettair neutraal (zowel voor de last, als voor de baat) opgenomen in de begroting.

de baten worden in 2024 verhoogd met € 28,88 mln.

- inzet SPUK E87 DHZ tbv openstelling subsidieregelingen € 15,35 mln. in 2024 en € 4,86 mln. in 2025;
- inzet SPUK L31 uitvoering bestuursovereenkomst nitraat € 0,80 mln.;
- inzet SPUK E102 Beekdalen zijrivieren Maas € 12,73;

de programmareserve water en bodem wordt aangewend ter dekking van vaststelling en uitvoering van het aanvalsplan waterkwaliteit € 0,40 mln. in 2024 en € 1,60 mln. in 2025;

de reserve waterveiligheid wordt aangewend ter dekking van de subsidie risk-factory voor € 1 mln.

Geld (indicator)

1.3.2. Waterveiligheid Maas

Omschrijving

Het beleid van de Provincie Limburg voor waterveiligheid langs de Maas is neergelegd in de Provinciale Omgevingsvisie en de uitwerking hiervan in het Provinciaal Waterprogramma 2022-2027. De provincie acteert hierin als middenbestuur en gebiedsregisseur. Veel van de verantwoordelijkheden inzake het waterveiligheidsbeleid liggen niet bij de provincie, maar bij het waterschap en het Rijk.

In 2024 werken wij verder aan de hoogwaterprojecten waar de Provincie Limburg aan deelneemt, zoals verschillende HWBP-projecten met een brede gebiedsontwikkeling (zoals o.a. Lob van Gennep, Arcen, Well, Thorn-Wessem) en de MIRT-verkenningen Vierwaarden en Zuidelijk Maasdal. Voor de MIRT-verkenning Vierwaarden wordt de eerste bijdrage aan de Verkenningkosten met deze Voorjaarsnota verankerd in de begroting, zoals is afgesproken in de Samenwerkingsovereenkomst (DOC-00568070). Deze bijdrage aan de Verkenningkosten voor Vierwaarden is inclusief onze bijdrage aan de verkenning voor de verplaatsing van de jachthaven in Venlo.

Om invulling te geven aan onze rol als gebiedsregisseur participeren wij in het Programmabureau Delta Maas én voeren wij regie op de afstemming binnen de Maasvallei. Het Programmabureau Delta Maas organiseert de afstemming op het geheel van de Maas; van Eijsden tot Geertruidenberg en krijgt hiervoor van de Provincie Limburg een financiële bijdrage van € 100.000. Voor de afstemming op de Maasvallei is een werkbudget van € 25.000 beschikbaar om invulling te geven aan de afstemming tussen alle betrokken partners. Het totale bedrag van € 125.000 is vastgelegd in deze Voorjaarsnota.

Kwaliteit

Wij werken als partner door aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit van de diverse hoogwaterprojecten en lopen op schema. Voor alle hoogwaterprojecten geldt dat de provincie geen trekkende rol heeft.

Vanuit onze rol als gebiedsregisseur blijven we ook aandacht vragen voor een goede invulling van de ruimtelijke kwaliteit. Daarbij pleiten wij voor maatwerk en innovatieve oplossingen voor de dijkverbetering.

Inmiddels heeft het ontwerp-Programma voor Integraal Riviermanagement ter inzage gelegen. Alhoewel het ontwerp-Programma onvoldoende concreet is, is er voldoende aandacht is voor de problematiek in de rivieren, namelijk het op orde brengen van de rivierbodemborging en de ruimte voor voldoende bergings- en afvoercapaciteit in de Maas, rekening houdend met klimaatverandering.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

De hoogwaterprojecten worden hoofdzakelijk getrokken door het Waterschap Limburg. Een aantal hiervan moet in 2024 tot definitieve plannen komen en zodanig zijn voorbereid dat de projecten tot uitvoering komen; enkele 'andere' projecten werken verder in de verkenningfase. Alle projecten liggen op schema om de doelen te behalen in 2024.

Het definitieve Programma voor Integraal Riviermanagement zal, uiterlijk in het derde kwartaal van 2024, worden vastgesteld.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van product Waterveiligheid Maas wordt de begroting in deze voorjaarsnota bijgesteld:

verhoging van de lasten in 2024 met € 0,53 mln.:

- Procesmiddelen Maasdal € 0,13 mln. m.b.t. Regioproces en IRM Maasvallei en een bijdrage aan het Programmabureau Delta Maas. Dekking vind plaats uit de post voor onvoorziene uitgaven (programma 9 Financiën en overhead). Het betreft met name een (jaarlijkse) bijdrage aan het programmabureau Delta Maas op grond van bestuurlijke afspraken met diverse overheidspartners.
- Verkenningkosten Maasproject Vierwaarden ad € 0,40 mln. De provincie draagt hiermee voor 2024 bij aan de verkenningkosten in dit Maasproject (incl. Jachthaven Venlo) conform fasering zoals in de bestuursovereenkomst afgesproken. Dekking vind plaats uit de bestemmingsreserve Waterveiligheid Limburg.

Geld (indicator)

1.3.3. Bodemvitalisering

Omschrijving

In het provinciaal coalitieakkoord is onder meer een ambitie opgenomen gericht op vitalisering van de Limburgse bodem. Deze ambitie is vertaald in de navolgende speerpunten:

- Door het organisch stofgehalte in de bodem te vergroten zorgen wij voor een groter watervasthoudend vermogen van de Limburgse bodem;
- Als provincie Limburg onderzoeken we samen met gemeenten hoe we kringlopen (bijvoorbeeld het hergebruiken gft-afval) kunnen sluiten om zo het organisch stofgehalte in de Limburgse bodem te vergroten.

Op basis van deze ambitie en speerpunten is in nauwe samenwerking met de Limburgse gemeenten, het Waterschap Limburg en de HAS green academy in Venlo gewerkt aan een Masterplan Bodemvitalisering Limburg (programma BVL). Het plan bevat drie sporen waarlangs het verbeteren van de bodemvitaliteit invulling krijgt:

1. Meten = weten, gericht op het zo precies mogelijk verkrijgen van inzicht in de staat van de Limburgse bodem en de beschikbare groene grondstofstromen;
2. Pilot projecten, gericht op het in de praktijk beproeven van locatiegerichte maatregelen voor verbetering van de bodemvitaliteit (door middel van organisch stofbeheer);
3. Kennisinfrastructuur, gericht op het komen tot een adequate en toegankelijke vorm van deling en borging van kennis en ervaring betreffende bodemvitaliteit en -vitalisering.

Kwaliteit

Resultaat spoor 1: een scherper zicht op en inzicht in het speelveld, hetgeen het mogelijk maakt om zo precies mogelijk te acteren;

Resultaat spoor 2: het opdoen van ervaring en daarmee verkrijgen van (randvoorwaardelijk) inzicht op basis waarvan tot een doelgerichte inzet van instrumenten en middelen kan worden gekomen;

Resultaat spoor 3: een adequate en toegankelijke vorm van deling en borging van kennis en ervaring betreffende bodemvitaliteit en -vitalisering.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

Werken aan een betekenisvolle vitalisering van de bodem is een proces van lange adem. Een proces dat vraagt om een bestuursperiode overstijgende aandacht. De uitvoering van het masterplan kent een cyclisch karakter. Een 0-meting (2024-2025) brengt de precieze staat van de bodem en de kwantiteit, kwaliteit en gebruikswaarde van de groene grondstofstromen in beeld. Op basis van deze 0-meting wordt een advies gegeven over te nemen maatregelen voor de vitalisering van de bodem. Dit advies vormt de grondslag voor de feitelijke interventie. Na deze interventie vindt een 1-meting / 0-meting plaats aan de hand waarvan het resultaat van de genomen maatregelen wordt gemeten, een hernieuwd advies wordt gegeven en een hernieuwde interventie plaatsvindt. In de periode najaar 2024 - voorjaar 2027 wordt deze cyclus per project drie maal herhaald.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de financiering van het Masterplan Bodemvitalisering is voor de periode 2024-2027 een bedrag beschikbaar van € 2 mln. vanuit de programmareserve Water en bodem. Voor de uitvoering van het jaarschijf 2024 van dit plan vragen wij om vanuit deze programmareserve € 0,17 mln. beschikbaar te stellen bij deze Voorjaarsnota.

In tegenstelling tot het aanvalsplan water komen de restantmiddelen uit de programma reserve water en bodem voor het Masterplan Bodemvitalisering niet nu direct, maar in de begroting 2025, beschikbaar.

Geld (indicator)

Opvolging toezegging inzake € 2 mln.

Het coalitieakkoord 'elke Limburger telt' bevat geen intensiveringsmiddelen binnen het domein natuur en landschap. Daarmee ontbreekt de mogelijkheid om in te spelen op initiatieven in de samenleving die bijdragen aan het bereiken van doelen uit het coalitieakkoord en de vertaling daarvan in het beleidskader 'Perspectief voor het landelijk gebied'. Daarom wordt, conform aankondiging in het Statenvoorstel bij dat beleidskader, voorgesteld alsnog 2 miljoen euro vrij te maken voor initiatieven op het gebied van natuur en landschap die het bereiken van de in het beleidskader gestelde doelen passend ondersteunen. Voorstel is de financiering hiervan te bestemmen uit het voordelig jaarrekeningresultaat 2023, conform het Statenvoorstel Jaarstukken 2023.

Voorgesteld wordt om de inzet van deze intensiveringsmiddelen te richten op:

- faunabeheer (faunschadepreventie en uitvoering faunabeheer);
- Limburgse Aanpak Bossen (met nadruk op de lijnen 3 en 4 uit de Limburgse bossenaanpak);
- vermaatschappelijking (initiatieven voor versterking kwaliteiten landschap en natuurinclusieve samenleving; waaronder ook ruimte voor cofinanciering van (transitie van) nationale parken en grensparken en het onderdeel vermaatschappelijking/ vrijwilligersbijdragen).

Deze keuze sluit aan bij de informatie aan Provinciale Staten over initiatieven die bij gebrek aan intensiveringsmiddelen niet meer bekostigd kunnen worden en waarvoor de mogelijkheid van alternatieve dekking zou worden gezien. Met de keuze voor deze onderwerpen wordt tevens invulling gegeven aan de (gewijzigde) motie 3034 inzake uitvoering van het natuurprogramma Lijn 3.

Voor de inzet van deze middelen zal gezocht worden naar slimme verbindingen met projecten en investeringen van derden, om zo een financiële multiplier te creëren en het maatschappelijk effect te versterken. Daarom wordt PS ook niet op voorhand gevraagd het bedrag toe te delen aan de individuele onderwerpen. Via de P&C-cyclus zal PS jaarlijks worden geïnformeerd over bestede bedragen en kunnen zij daarnaast besluiten over het deel van deze middelen dat jaarlijks uit de programmareserve ter beschikking wordt gesteld. Voor zover er in 2024 nog inzet van middelen aan de orde is, dan zal dit bij de najaarsnota worden verwerkt.

Wat mag het kosten?

In deze Voorjaarsnota 2024 wordt het budget van programma Perspectief voor het Landelijk gebied bijgesteld. Aan de lasten van de exploitatiebegroting 2024 wordt € 34,46 mln. aan voorstellen van deze Voorjaarsnota toegevoegd.

Voor het realiseren van onze doelen voor Natuur en landschap zijn de lasten met € 11,52 mln. opgehoogd. Deze bijstelling heeft betrekking op de volgende besluiten:

- GLB-NSP cofinanciering subsidieplafonds LEADER Weerterland en Zuid-Limburg;
- GLB-NSP cofinanciering subsidieplafond integrale gebiedsontwikkeling;
- Instellen nadere subsidieregels preventie faunaschade 2024;
- Instellen onderzoeksbudget N2000;
- Subsidieverlening voor het samenwerkingsverband Landschapspark Grenzeloos Bocageland 2024-2025;
- Inzet SPUK L8 Regeling Maatwerk Gerichte Aankoop (MGA-1) veehouderijen;
- Inzet SPUK L25 Coullance regeling MGA-1;
- Inzet SPUK L29 monitoring natuur;

- Inzet SPUK L32 regeling uitvoering aanpak piekbelasters.

Verder zijn bij het uitwerken van het beleidskader 'Werken aan een toekomstbestendige economie voor Limburg 2024-2027' de doelen voor Land- en tuinbouw onder programma 3 'Werken aan toekomstige economie' gebracht. In het financiële overzicht hierna is de overheveling van de middelen als negatief bedrag zichtbaar. (-/- €4,31 mln.)

Vervolgens zijn voor het realiseren van onze doelen voor Water en bodemkwaliteit de lasten met € 27,25 mln. opgehoogd:

- inzet SPUK E87 en provinciale cofinanciering Openstelling subsidieplafonds Deltaprogramma Hoge Zandgronden;
- inzet SPUK L31 Uitvoering bestuursovereenkomst nitraat;
- programmareserve Water en bodem Vaststelling aanvalsplan waterkwaliteit 4-2024;
- procesmiddelen project Bodemvitalisering;
- procesmiddelen Waterveiligheid Maas 2024;
- inzet SPUK E102 Beekdalen zijrivieren Maas;
- inzet reserve waterveiligheid en bodem;
- procesmiddelen Maasdal;
- verkenning Maasproject (Vierwaarden).

Ten slotte laat de tabel een voordelig resultaatteffect van € 18,75 mln. zien. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de hierboven genoemde overheveling van middelen naar programma 3 en de CAO-bijstelling van de personeelskosten.

Voor nadere details verwijzen wij naar de toelichtingen op product-niveau bij 'Wat gaan we daarvoor doen? (variabele Geld)'.
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
Lasten			
1 Perspectief voor het landelijk gebied			
1.1 Natuur en landschap			
1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna			
60470 Exploitatiesubsidie St Het Limburgs Landschap	1.083	0	1.083
60471 Expl subs Natuur en Milieufederatie Limburg	452	0	452
60472 Exploitatiesubsidie IVN	274	0	274
60473 Expl subs Natuurhistorisch Genootschap	116	0	116
67995 Bijdr proj Ontwikkelopg Natuur onvoorz	-413	0	-413
68167 NL RVO aflossing Groenfonds 30 jarig	2.401	0	2.401
68169 Natuur en landschap SNL monitoring beheer	189	0	189
68170 Natuur en landschap organisatiekosten	2.423	0	2.423
68172 N2000 onderzoeken	0	764	764
68173 N2000 organisatie	803	0	803
68174 Wet Natuurbescherming	2.170	-578	1.593
68180 Uitvoeringskosten POP3 uitloop	819	0	819
68181 Natuur en landschap ANLB GLBNSP	5.615	-2.165	3.450
68194 N2000 overige	26	0	26
68573 Doorberekende personeelskosten	1.848	100	1.948
68574 Doorberekende personeelskosten	277	15	292
68673 Actieve soortenbescherming	1.050	0	1.050
68675 Aanpak invasieve exoten	315	0	315
68780 Natuurgebiedenbeheer SVNL	9.805	-250	9.555
69023 Subsidieplafond soorten	449	0	449
69389 Achtervang budgetschuif POP3	0	0	0
69440 Gebiedsontwikkeling Maasheggen	375	0	375
69469 Subsidieregeling invasieve exoten	285	0	285
69590 Passieve soortenbescherming	35	0	35
69591 Faunaschade en schadepreventie	0	0	0
69611 L16 SPUK Natuur boscompensatie	1.815	0	1.815
69700 Natuur inclusief naisoleren	630	0	630
69707 Nadere subsidieregels preventie faunaschade	73	200	273
69724 Natuur en Landschap Beheer OoijenWanssum	169	0	169
69851 Faunabeheereenheid	0	378	378
69855 Cofin Interreg Vlaanderen natuur in bouw	0	0	0
69859 SPUK L29 Monitoring	0	128	128
69938 Natuurbeheer eigen gronden	0	250	250
Totaal 1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	33.086	-1.158	31.928
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied			

1. Perspectief voor het landelijk gebied

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
68112 Bijdrage ontwikkelopgave Natuur	6.910	0	6.910
68171 N2000 subsidiebeschikkingen	25.043	0	25.043
68193 N2000 monitoring	10	0	10
68924 N2000 beheerplannen uitvoering maatregelen	16.206	-3.000	13.206
69065 L7 SPUK Propositie Heuvelland	6.750	0	6.750
69180 Werkbudget stikstofreductie natuurverbeterin	24	0	24
69463 L16 SPUK Natuur subsidieregeling	31.230	0	31.230
69467 L16 SPUK Natuur onderzoeksprogr	2.748	0	2.748
69612 L16 SPUK Natuur uitv overig kostprijsverh	8.588	0	8.588
69664 L8 SPUK MGA1 Vergoeding productierechten	0	1.477	1.477
69689 Doorberekende personeelskosten	2.231	121	2.352
69712 L25 SPUK Versnelling transitie land gebied	12.020	222	12.242
69830 L8 MGA1 koopsom opstallen vrijgesteld	0	9.623	9.623
69832 L8 MGA1 vergoeding sloopkosten belast	0	2.461	2.461
69852 L8 MGA1 vergoeding zonnepanelen belast	0	370	370
69895 L32 Regeling uitvoering aanpak Piekbelasting	0	450	450
69961 Cofin GLBNSP samenw integr gebiedsontwikk	0	46	46
Totaal 1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	111.760	11.770	123.530
1.1.3 Landschap			
68127 Maasgaard	1.076	0	1.076
68166 POP3 Leader subsidies	11	0	11
68586 Leasetermijnen wagenpark PLA	6	0	6
68596 Brandstof wagenpark PLA	2	0	2
68676 Grensparken	160	60	220
68856 Bijdr proj Ontwikkelopg Natuur onvoorz	-11	0	-11
69197 Nota Landschap verbindt Limburg	390	-90	300
69269 POP3 Leader organisatiekosten	30	-30	0
69648 Subsidieregeling landschapselementen	1.468	0	1.468
69649 L25 SPUK Quick wins bv voedselbossen	761	0	761
69690 Doorberekende personeelskosten	832	45	877
69782 Landschapsbeheer	1.000	0	1.000
69849 Cofin GLBNSP LEADER Weerterland en ZLimburg	0	925	925
Totaal 1.1.3 Landschap	5.724	910	6.633
Totaal 1.1 Natuur en landschap	150.570	11.521	162.091
1.2 Land- en tuinbouw			
1.2.1 Land- en tuinbouw			
68007 Doorberekende personeelskosten	564	-533	31
69226 LLA1a Missiegedreven innoveren Sector	1.002	-1.002	0
69230 LLA4 Grensoverschrijdend verbinden	30	-30	0

1. Perspectief voor het landelijk gebied

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
69658 Uitvoeringskosten GLBNSP	2.747	-2.747	0
Totaal 1.2.1 Land- en tuinbouw	4.343	-4.312	31
Totaal 1.2 Land- en tuinbouw	4.343	-4.312	31
1.3 Water			
1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem			
63422 Meetnetten grondwaterkwaliteit	52	0	52
64081 Oppervlaktewater algemeen	285	0	285
65689 Grondwaterbeheer algemeen	952	-315	637
66046 Grondwatermonitoring	226	315	541
67990 Deltafonds Limburg	649	0	649
68060 Doorberekende personeelskosten	543	29	572
68571 Doorberekende personeelskosten oppervlaktew	185	10	195
68572 Doorberekende personeelskosten grondwater	370	20	390
68927 Leasetermijnen wagenpark Water	26	0	26
68928 Brandstof wagenpark Water	7	0	7
68948 DU Grondwaterbeschermingsgebieden	297	0	297
69288 Waterprogramma 20222027	6.225	-6.000	225
69739 Klimaatadaptatie	851	0	851
69856 E87 SPUK Subsidie Deltaplan Hoge Zandgronden	0	19.904	19.904
69864 SPUK E102 Beekdaelen zijrivieren Maas	0	12.729	12.729
69866 L31 Duurzaam Schoon Grondwater	0	800	800
69949 Aanvalsplan waterkwaliteit	0	400	400
69999 Subsidie riskfactory	0	1.000	1.000
Totaal 1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	10.666	28.892	39.559
1.3.2 Waterveiligheid Maas			
65052 Procesmiddelen Maasdal	0	125	125
67349 MP Voorfinanciering hoogwatermaatregelen	1.500	0	1.500
67946 Kapitaallasten	307	0	307
68041 Doorberekende personeelskosten	619	34	653
68907 Koploper Oeffelt MIRT	450	0	450
69359 Systeemmaatregel Well	4.000	0	4.000
69361 Systeemmaatregel Baarlo	1.000	0	1.000
69617 Procesmiddelen verkenningfase WRL	365	0	365
69663 Systeemmaatregel ThornWessem	500	0	500
69840 Jachthaven Venlo	2.500	-2.376	124
69957 Verkenningkosten Vierwaarden	0	396	396
Totaal 1.3.2 Waterveiligheid Maas	11.242	-1.822	9.420
1.3.3 Bodemvitalisering			

1. Perspectief voor het landelijk gebied

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
69953 Bodemvitaliteit	0	175	175
Totaal 1.3.3 Bodemvitalisering	0	175	175
Totaal 1.3 Water	21.909	27.245	49.154
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	176.821	34.455	211.276
Totaal Lasten	176.821	34.455	211.276
Baten			
1 Perspectief voor het landelijk gebied			
1.1 Natuur en landschap			
1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna			
69611 L16 SPUK Natuur boscompensatie	1.815	0	1.815
69859 SPUK L29 Monitoring	0	128	128
Totaal 1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	1.815	128	1.943
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied			
69065 L7 SPUK Propositie Heuvelland	3.932	0	3.932
69463 L16 SPUK Natuur subsidieregeling	31.230	0	31.230
69467 L16 SPUK Natuur onderzoeksprogr	2.748	0	2.748
69612 L16 SPUK Natuur uitv overig kostprijsverh	8.588	0	8.588
69664 L8 SPUK MGA1 Vergoeding productierechten	0	1.477	1.477
69712 L25 SPUK Versnelling transitie land gebied	12.020	222	12.242
69830 L8 MGA1 koopsom opstallen vrijgesteld	0	9.623	9.623
69832 L8 MGA1 vergoeding sloopkosten belast	0	2.461	2.461
69852 L8 MGA1 vergoeding zonnepanelen belast	0	370	370
69895 L32 Regeling uitvoering aanpak Piekbelasting	0	450	450
Totaal 1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	58.519	14.603	73.122
1.1.3 Landschap			
69649 L25 SPUK Quick wins bv voedselbossen	511	0	511
Totaal 1.1.3 Landschap	511	0	511
Totaal 1.1 Natuur en landschap	60.845	14.731	75.576
1.3 Water			
1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem			
63172 Opbrengst grondwaterheffing	1.104	0	1.104
69856 E87 SPUK Subsidie Deltaplan Hoge Zandgronden	0	15.348	15.348
69857 SPUK E87 DHZ 2e fase	0	0	0
69864 SPUK E102 Beekdaelen zijrivieren Maas	0	12.729	12.729
69866 L31 Duurzaam Schoon Grondwater	0	800	800
Totaal 1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	1.104	28.877	29.981
Totaal 1.3 Water	1.104	28.877	29.981
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	61.949	43.608	105.557

1. Perspectief voor het landelijk gebied

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
Totaal Baten	61.949	43.608	105.557
Saldo van baten en lasten	-114.872	9.153	-105.718
Stortingen			
1 Perspectief voor het landelijk gebied			
1.1 Natuur en landschap			
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied			
69770 Toevoeging PR Landbouw	10.000	-10.000	0
Totaal 1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	10.000	-10.000	0
Totaal 1.1 Natuur en landschap	10.000	-10.000	0
1.3 Water			
1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem			
69771 Toevoeging PR water en bodem	4.000	0	4.000
Totaal 1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	4.000	0	4.000
1.3.2 Waterveiligheid Maas			
69958 Toevoeging reserve waterveiligheid Limburg	0	2.500	2.500
Totaal 1.3.2 Waterveiligheid Maas	0	2.500	2.500
Totaal 1.3 Water	4.000	2.500	6.500
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	14.000	-7.500	6.500
Totaal Stortingen	14.000	-7.500	6.500
Onttrekkingen			
1 Perspectief voor het landelijk gebied			
1.1 Natuur en landschap			
1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna			
67548 Aanwending reserve Natuur	4.757	0	4.757
69706 Aanwending reserve DU OoijenWanssum	161	0	161
Totaal 1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	4.918	0	4.918
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied			
69520 Aanwending reserve N2000	25.043	0	25.043
69541 Aanwending reserve DU bodemsanering	24	0	24
Totaal 1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	25.066	0	25.066
1.1.3 Landschap			
67551 Aanwending reserve N2000	2.380	0	2.380
Totaal 1.1.3 Landschap	2.380	0	2.380
Totaal 1.1 Natuur en landschap	32.364	0	32.364
1.3 Water			
1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem			
60500 Aanwending reserve Waterveiligheid Limburg	0	1.000	1.000
69948 Aanwending PR water en bodem	0	400	400

1. Perspectief voor het landelijk gebied

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
Totaal 1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	0	1.400	1.400
1.3.2 Waterveiligheid Maas			
69932 Aanwending algemene reserve vrije deel	2.500	0	2.500
69959 Aanwending reserve waterveiligheid Limburg	0	520	520
Totaal 1.3.2 Waterveiligheid Maas	2.500	520	3.020
1.3.3 Bodemvitalisering			
69954 Aanwending PR water en bodem	0	175	175
Totaal 1.3.3 Bodemvitalisering	0	175	175
Totaal 1.3 Water	2.500	2.095	4.595
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	34.864	2.095	36.959
Totaal Onttrekkingen	34.864	2.095	36.959
Saldo mutatie reserves	20.864	9.595	30.459
Resultaat	-94.007	18.748	-75.260

1. Perspectief voor het landelijk gebied